

Kad vlasti skrivaju informacije, građani ne mogu sudjelovati u odlučivanju

Kako bi se znalo što učiniti, kako djelovati, potrebno je imati znanje, relevantne informacije o budućim projektima, odlukama, propisima... Nije svaki odgovor koji daju nadležni, zaista i odgovor. Netočne, nepotpune, nepravovremene informacije ili informacije koje ne govore ništa, također spadaju u kršenje Konvencije

"Tigar, riba ili drveće ne mogu govoriti, priroda nema glasa, ona umire u tišini, pa zato ljudi moraju zastupati njene interese i govoriti umjesto nje. Državna administracija smatra da je okoliš u njenom vlasništvu. No, on to nije, on pripada svima nama", riječi su to uglednog profesora i suca dr. Ludwiga Kramera, vodećeg stručnjaka na području okolišnog prava u Europi, koji je više od tri desetljeća radio u središnjoj upravi za zaštitu okoliša pri Europskoj komisiji u Bruxellesu. Ove riječi i dalje nadahnjuju brojne aktiviste, suce i druge građane koji se zalažu za očuvanje prirode, a samim time i čovjeka, odnosno sve one koji žele da duh Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (skraćeno: Aarhuška konvencija) zaista zaživi, a ne samo na papiru.

Prvo što je potrebno da bi se utjecalo na okoliš i branilo pravo na zdrav život je imati pristup relevantnim informacijama o budućim projektima, odlukama, propisima, a što u pravilu vlasti nastoje što više zataškati, štiteći pri tome interese investitora, umjesto javnosti. Na primjer, ako se želi izgraditi tvornica kamene vune, tada će nadležni u medijima prezentirati samo dio projekta, onaj o zapošljavanju ili o povećanju prireza općine, a informacije o utjecaju na zrak, podzemne vode ili zaštićena staništa, pokušat će zanemariti ili umanjiti. Posebno je sporno kada, a što je slučaj u Hrvatskoj, investitor angažira i plaća uslugu pisanja studija utjecaja na okoliš koja time po prirodi stvari ne može biti objektivna. Rad povjerenstava Ministarstva zaštite okoliša koja ocjenjuju vjerodostojnost studija utjecaja na okoliš u pravilu liče na farsu koja služi samo da navodna struka amenuje studije. Rijetki su zaista stručni i nepotkupljivi pojedinci koji se usude protiviti takvim unaprijed dogovorenim planovima. Jedan od takvih primjera je Velimir Šimičić koji je smijenjen s mjesta predsjednika povjerenstva koje je ocjenjivalo studiju utjecaja na okoliš golf projekta Brkač čim je pokazao neslaganje s gradnjom gigantskog apartmanskog naselja podno Motovuna. O svemu tome građani ne znaju ništa ili malo. Bez pravih i potpunih informacija, građani ostaju nezainteresirani za postupak donošenja odluka. Kad jednom istina o štetnosti procuri u javnost, u pravilu angažmanom udruga za zaštitu okoliša i novinara koji nisu potčrkala vladajućih, projekt je već toliko odmakao da ga se teško može zaustaviti.

Upravo je stoga pravo na pristup informacijama temeljni stup Aarhuške konvencije bez kojeg se ne može ostvariti ni drugi - pravo na učešće javnosti u odlučivanju o okolišnim pitanjima. Koliko je važno ovo prvo pravo, govori i činjenica da je u Hrvatskoj izglasan i poseban zakon, Zakon o pravu na pristup informacijama. Koliko se on poštuje, to je drugo pitanje.

Kako bi građani imali slobodan pristup u potrebne podatke i dokumentaciju, znali proceduru donošenja odluka te kako koristiti svoje pravo učešća u odlučivanju, ključna je transparentnost na svim nivoima vlasti. Nadležnima bi trebalo biti od interesa da promoviraju obrazovanje u polju okoliša te da građane potiču na sudjelovanje jer upravo dobivanjem podrške šire javnosti, poboljšava se kvaliteta i provedba samih projekata, a što u krajnosti pogoduje i investitorima. Međutim, to se u praksi ne događa pa imamo slučajeve golfa na Srđu ili Plomina 3 gdje vlast građane uopće ne uzima u obzir kao partnere u suodlučivanju. Hrvatska, koja je potpisnica Aarhuške konvencije, time eklatantno krši vlastite propise - skrivajući dokumente, izbjegavajući odgovore, tajeći ključne podatke i ignorirajući svaku moguću relevantnu javnu raspravu o okolišnim pitanjima, a da o uključivanju prijedloga građana u same projekte i ne govorimo. Nažalost, takvih je slučajeva mnogo, previše. Čak i za benignije slučajeve po okoliš od ovih, primjerice gradnju kružnog toka ili gradske kanalizacije, administracija se pravi gluha i slijepa na zahtjeve građana i udruga te pronalazi svakakve izgovore da ne odgovori na pitanja. Time ispada da okolišna demokracija u našoj zemlji još nije saživjela iako je prošlo već više od dva desetljeća od rađanja tzv. demokratske države.

U nastavku navodimo dva slučaja kršenja prava na pristup informacijama iz naše arhive. Time želimo građanima zornije prikazati što sve spada u kršenje prvog stupa Aarhuške konvencije, kao i Zakona o pravu na pristup informacijama. Važno je pri tome naglasiti da nije svaki odgovor koji daju nadležni zaista i odgovor. Netočne, nepotpune, nepravovremene informacije ili informacije koje ne govore ništa, također spadaju u kršenje Konvencije i zakona jednako kao kada se građane sili da se obraćaju raznim odjelima, a svaki od njih tvrdi da nije nadležan. Zakon propisuje da određena instanca koja primi upit za koji nije nadležna, dopis mora sama proslijediti na pravu adresu. Građani ne moraju nužno poznavati cijelo komplicirano ustrojstvo javne uprave. Iz primjera je vidljivo da se tijela vrlo često znaju pozivati i na zaštitu autorskog djela, intelektualnog vlasništva ili poslovnu tajnu, da ne bi dokumente objavljivali u javnosti, ali ni to nije u skladu s Aarhuškom konvencijom. Kada su u pitanju dokumenti koji se u sklopu neke javne rasprave daju na uvid javnosti, ne smije se zabraniti kopiranje dijelova ili dokumenata u cijelosti, kao što je to često slučaj. Pravo uvida ne može se odvojiti od prava na kopiranje dokumenta. Svi bi dokumenti koji se objavljuju za potrebe javnih rasprava trebali bit objavljeni na internetu. No, u Hrvatskoj ne samo da javne vlasti ignoriraju zahtjeve građana već se oglašuju čak i na rješenja Agencije za zaštitu osobnih podataka, koja ih poziva na obavezu poštivanja Zakona o pravu na pristup informacija.

SLUČAJ ŠIJANSKOG KOLEKTORA U PULI

- Krajem siječnja 2013. zaprimili smo dojavu na Zeleni telefon da će se radi izgradnje trase oborinske kanalizacije u Ulici Starih statuta te Ulici 43. istarske divizije u Puli rušiti drvoredi.
- 4. veljače zatražili od gradske komunalne tvrtke Pula Herculanea presliku projekta krajobraznog uređenja na trasi kanalizacije.
- Nekoliko dana kasnije direktor Pula Herculanee Igor Stari telefonski nam poručuje da oborinska kanalizacija i krajobrazno uređenje nisu u njihovoj ingerenciji. Vrlo neobično s obzirom da lokalnu javnost već godinama upravo Pula Herculanea informira o izgradnji gradske kanalizacije.
- 8. veljače projekt krajobraznog uređenja na trasi kanalizacije tražimo od Upravnog odjela za komunalni sustav i imovinu Grada Pule.
- 18. veljače primamo odgovor od Pula Herculanee u kojem ponavljaju riječi direktora te uz to prilažu rješenje pročelnika gradskog odjela za komunalni sustav Damira Prhata, koji tvrdi da traženi projekt ne mogu dostaviti jer je u izradi.
- Zatraživši pomoć od Agencije za zaštitu osobnih podataka, nadležne za provedbu Zakona o pravu na pristup informacijama, dobijamo savjet da zahtjev periodički upućujemo budući da tijelo javne vlasti još ne posjeduje, ali će posjedovati traženu informaciju.
- 21. veljače tražimo informacije od Upravnog odjela za komunalni sustav i imovinu o roku u kojem bi projektna dokumentacija trebala biti izrađena te molimo da nam se dokumentacija pošalje kada bude gotova. Na ovaj zahtjev nismo dobili nikakav odgovor.

- U Glasu Istre 27. ožujka Prhat govori o dokumentaciji kao da je završena pa ponavljamo zahtjev
- 29. ožujka Prhat tvrdi da je krivo protumačen te da ne zlorabimo Zakon o pravu na pristup informacijama (!)
- Zahtjev prema Prhatovom odjelu, kojim ponovno tražimo projekt krajobraznog uređenja, ponavljamo 2. svibnja
- Osam dana kasnije Grad Pula ustupa naš zahtjev Herculanei, uz objašnjenje da Grad Pula ipak nije investitor te ne posjeduje i nema uvid u dokumentaciju (!).
- 17. svibnja iz Pula Herculanee primamo izvod iz Idejnog projekta u kojem se na dostavljenoj stranici spominje mogućnost rušenja pojedinih stabala. Kako bismo provjerili navedene informacije tražimo i dobivamo presliku cjelokupnog Idejnog projekta.

SLUČAJ KRUŽNOG TOKA U ŠIJANI, PULA

- 21. veljače stiže upit na Zeleni telefon o sudbini stabala na gradilištu novog kružnog toka u Puli.
- 22. veljače upućujemo zahtjev za pristup informacijama Gradu Puli na čijim se internetskim stranicama projekt novog kružnog toka javnosti predstavlja kao projekt Grada Pule.
- 25. veljače stiže odgovor iz Grada da nemaju informacije o tome što se planira učiniti sa stablima (!) Upućuju nas na investitora, Hrvatske ceste, premda je već 22. veljače na stranicama Grada Pule objavljena vijest da se posječena stabla planiraju donirati građanima za ogrjev.
- Nakon drugog upita, Hrvatske ceste nam dostavljaju Rješenje Grada Pule, datirano 20. veljače, kojem se dozvoljava rušenje 64 stabla, što još jednom dokazuje da je Grad Pula znao o planovima za stabla.
- Hrvatske ceste, kojima je za pružanje informacija trebalo oko tjedan dana više od zakonski dozvoljenih 15, ne žele dostaviti presliku projekta krajobraznog uređenja, već nam omogućavaju samo uvid u projekt. To pravdaju zaštitom autorskih prava, u ovom slučaju prema Institutu IGH.
- Uvidom u projekt saznajemo da će srušiti ukupno 264 stabala (64 + 200-tinjak iz Šijanske šume) te umjesto toga zasaditi svega 14 pinija.
- Uputili smo žalbu Agenciji za zaštitu osobnih podataka zbog postupanja Hrvatskih cesta jer se prema Zakonu dokumenti koji se pružaju na uvid, moraju se pružiti i u obliku preslike.
- 13. lipnja od Agencije smo primili zaključak u kojem se traži da Hrvatske ceste u roku od 15 dana moraju dostaviti presliku tražene informacije.
- od Hrvatskih šuma tražili smo i dobili informacije o točnom broju posječenih stabala i saznali da ih je čak 327.
- Od Hrvatskih cesta zatražili smo troškovnik projekta krajobraznog uređenja. Uputili su nas na stranice Narodnih novina te na stranice Hrvatskih cesta. Međutim, dokument nismo uspjeli pronaći, već samo nekoliko troškovnika, ali bez jediničnih cijena, te se nije moglo odrediti koliki je zbilja trošak krajobraznog uređenja budućeg rotora.
- Još jednim zahtjevom tražili smo dopunu informacije da bismo dobili odgovor da nam traženi troškovnik nisu "u mogućnosti dati zbog poslovne politike Hrvatskih cesta, odnosno profesionalnog odnosa prema autoru navedenih dokumenata, Institutu IGH".
- Ponovno smo se žalili Agenciji zbog pogrešne primjene Zakona o pravu na pristup informacijama.
- U međuvremenu smo putem drugog izvora došli u posjed troškovnika i utvrdili da se iznosi bitno razlikuju od onih koji su navedeni u rješenju Grada Pule od 20. veljače. O tome smo javno pisali, a Hrvatske ceste nisu nikada demantirale. Dapače, pozvali su nas na sastanak koji se održao 12. Srpnja.
- 19. srpnja smo od Hrvatskih cesta primili presliku projekta krajobraznog uređenja, 3 tjedna nakon zakonpom propisanog roka za dostavljanje informacije.
- Presliku troškovnika projekta krajobraznog uređenja još uvijek nismo dobili, ni nakon gotovo četiri i pol mjeseca od zahtjeva za pristup informacijama.

SAMO 63 POSTO PRAVOVREMENIH, POTPUNIH I ISTINITIH ODGOVORA NA ZAHTJEVE ZELENE ISTRE ZA PRISTUP

INFORMACIJAMA

Od siječnja do kolovoza 2013. godine Zelena Istra je tijelima javne uprave uputila ukupno 35 zahtjeva za pristup informacijama. Od toga je njih 22 dostavilo potpunu i istinitu informaciju u predviđenom roku. Nepotpunih, neistinitih ili informacija dostavljenih izvan roka bilo je 6.

Tražene informacije nismo primili 7 puta i to od Grada Pule, Općine Marčana, Zračne luke Pula, Pula Herculane d.o.o., Kaštijuna d.o.o., Građevinske inspekcije u Pazinu i Ministarstva zaštite okoliša i prirode. Ova statistika ne obuhvaća požurnice, zahtjeve za dopunu i žalbe Agenciji za zaštitu okoliša, na koje smo potrošili mnogo vremena. Ako je udruzi s iskustvom teško doći do informacija, a koje bi trebale biti javne, građanima to često predstavlja nemoguću misiju.

AARHUŠKA KONVENCIJA RASPETLJAVA MREŽU KORUPCIJE

Pozivanje na Aarhušku konvenciju vjerojatno ne bi ni bilo potrebno da javne vlasti rade svoj posao, odnosno da javni službenici utjelovljuju svoj naziv, da su zaista u službi javnosti. Međutim, privatni interesi, interesi gospodarskih moćnika bilo tajkuna ili sve češće multinacionalnih kompanija lobiranjem kroje zakone i utječu na donošenje odluka daleko od očiju javnosti. Vijećnici i saborski zastupnici često nalikuju marionetama u službi kapitala, a mreža korupcije koja se pri tome stvara od ministara pa sve do nižih činovnika ima nesagledive posljedice na cijeli sustav. Upravo pristup informacijama je prvi korak k njenom raspetljavanju, pa možemo stoga reći da je Aarhuška konvencija mnogo više od brige za okolišna pitanja, ona je temelj za stvaranje pravednijeg društva u kojem prava čovjeka i zaštita prirode, drugim riječima javni interes, zauzimaju prvo mjesto.

Post date: 06/09/2013 - 12:00

Content type: [News](#)

Kategorija: [Pristup informacijama](#)

[Tema mjeseca](#)

Tags: [PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA](#)